

VÝVOJ MĚŘIČE ROZLOŽENÍ TAHU VÁLCOVANÉHO KOVOVÉHO PASU

A development of device for tension distribution in metal belt measuring

Jiří Čáp

Abstrakt: Při válcování kovových plechů za studena dochází vlivem nehomogenity materiálu, nedokonalého tvaru polotovaru a vlivem nastavení válcovací stolice k nerovnoměrnému tažení v různých částech plechu. To se na taženém plechu projevuje kolísáním tloušťky v různých místech plechu nebo vytvářením zvlněných částí či ubíháním plechu do strany. Tyto efekty samozřejmě nepříznivě ovlivňují výslednou kvalitu plechu a je tedy účelné je při výrobě eliminovat. Korekce procesu lze provádět nastavením parametrů válcovací stolice, která umožňuje nastavení nejen tloušťky ale i vzájemné natáčení a prohýbání válců. Jako vstupní parametry pro nastavení stolice slouží právě údaje z měřiče rozložení tahu.

Key words: shapemeter, měřič rozložení tahu, válcování plechu, válcovací stolice.

1. Úvod

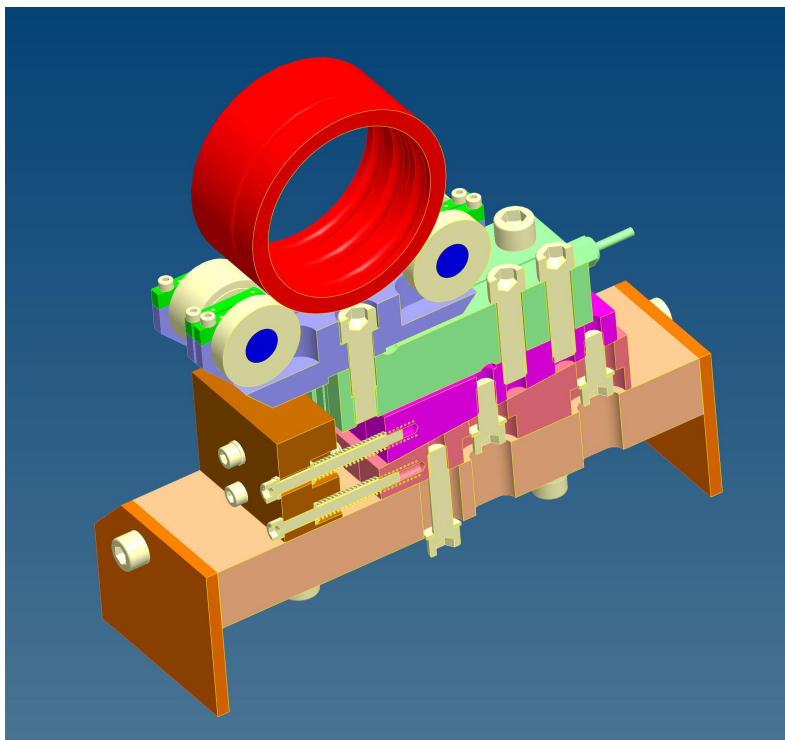
Projekt vývoje měřiče rozložení tahu kovového pasu vznikl na popud firmy VUB Technik z Hlučína, která se dlouhodobě zabývá vývojem výrobou měřících zařízení pro hutní průmysl, převážně pro válcovny plechu.

Způsobů, jak měřit rozložení tahu se dnes ve světě používá několik. Většinou se jedná o metody založené na kontaktním mechanickém principu, ve vývoji jsou i systémy optické. Výrobou měřičů tahu se pak ve světě zabývá několik firem. V projektu je řešen vývoj měřiče mechanického. Známá mechanická řešení jsou založena na tažení pásu plechu přes měřicí válec, většinou s poměrně malým úhlem opásání, který je umístěn blízko (cca jeden metru) za válcovací stolicí. Na tomto měřícím válci se měří průběh normálové síly od plechu, která je v ideálním případě je konstantní. Reálný průběh síly se však v průběhu válcování mění a na základě znalosti průběhu je korigováno nastavení válcovací stolice.

Jsou známé dva typy provedení měřících válců. První spočívá v rozdělení válce do několika (až několik desítek) jednotlivých částí tzv. sekcí, které na sebe navazují, ale umožňují nezávislý posuv v normálovém směru od plechu. Na každé sekci pak lze měřit sílu, kterou na ni plech vyvíjí. Druhý typ měřícího válce je kontinuální. Měří se deformace v různých místech např. tenkostěnné trubky vůči ose otáčení nebo deformace v zeslabených částech jinak plného válce.

2. Měřič s diskrétním měřícím tělesem

Při vývoji měřiče s oddělenými měřícími sekcemi jsme mohli vycházet ze zkušeností s konstrukcí měřiče vyvíjeného ve firmě Škoda před cca dvaceti lety. Konstrukce byla však z dnešního hlediska zastaralá. Při návrhu bylo potřeba vyřešit tři zásadní otázky, volbu snímače, deformačního členu a uložení měřícího válce (sekce). Vzhledem k podmínkám panujícím ve válcovně byly vybrány snímače tenzometrické (vyhovují jednak dostatečnou přesností, teplotní odolností a možností robustní konstrukce). Pro první verzi jsme použili sériově vyráběné váhové čidlo osazené tenzometry. Pro vývoj finálního měřiče se však použití standardních váhových čidel z prostorových důvodů nejevilo jako výhodné a proto jsme přistoupily k návrhu vlastního deformačního tělesa.

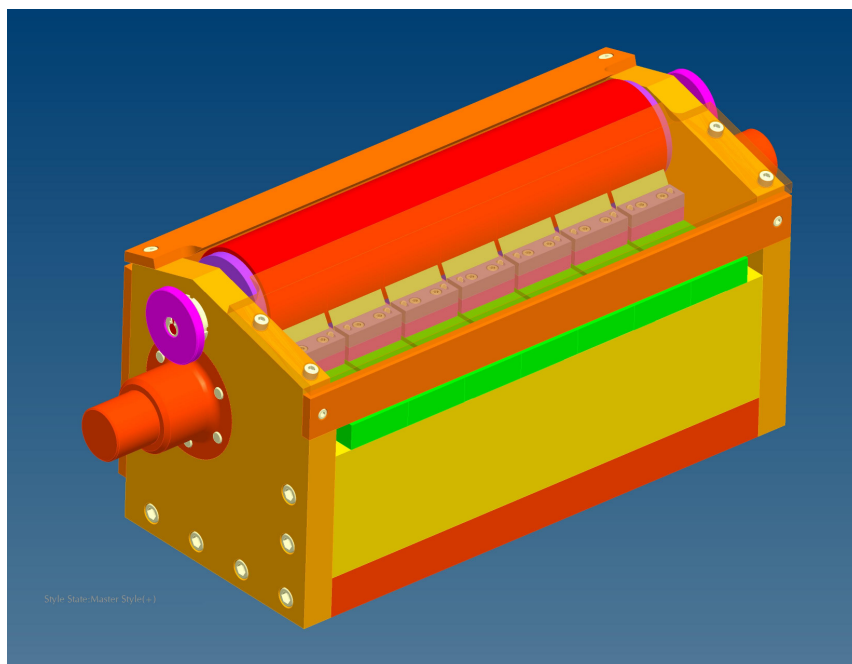
Obr. 1 - Testovací vzorek snímače

Pro uložení měřícího válečku je použito zapouzdřených valivých ložisek se zesíleným vnějším kroužkem. Uložení umožňuje výškovou a podélnou justáž polohy měřícího válečku, tak aby bylo možné vyrovnat řadu válečků vedle sebe do kontinuálního válcového tvaru.

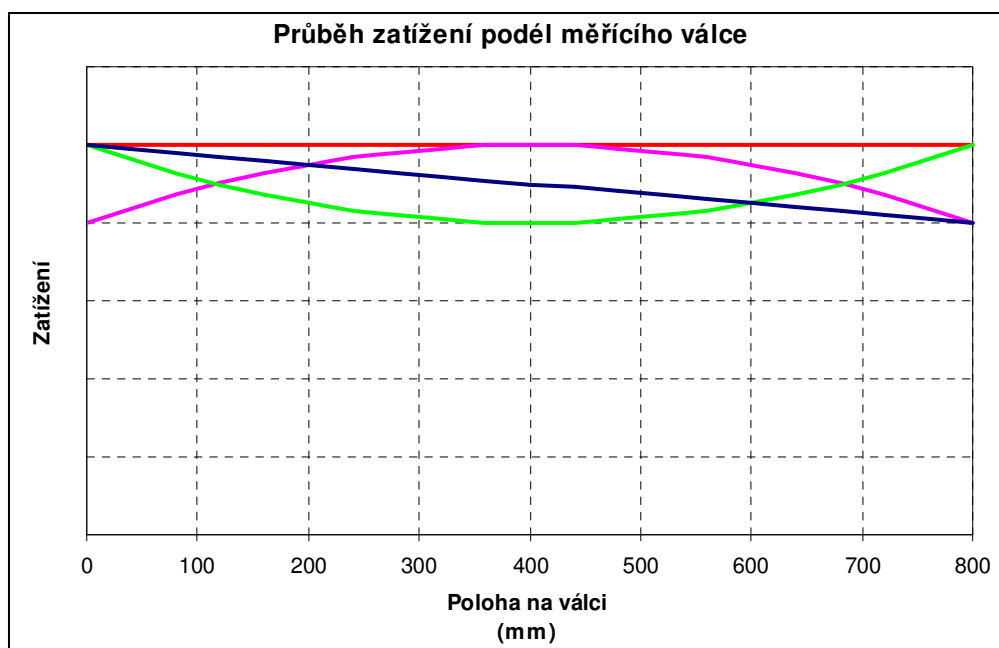
3. Měřič se spojitým měřícím tělesem

Tento typ měření používá spojitě těleso měřícího válce přes celou šířku taženého pasu. Pro určení rozložení tahu se detekují tlaky na válec v určitých místech. Toto řešení přináší řadu výhod, ale jak už to bývá také určité komplikace. Velkou výhodou je spojitý hladký povrch válce, u kterého nehrozí zanechání rýh na taženém pasu jako u měřiče s diskrétními válečky. Toto řešení umožňuje rovněž robustnější konstrukci bez relativně drobných pohyblivých součástí, což je vzhledem k provozním podmínkám ve válcovně rovněž nezanedbatelný parametr. Nevýhodou či spíše technické komplikace jsou především dvě. Za prvé snímače musí být vestavěny do rotujícího válce. To znamená, že upevnění, nastavení

a především vlastní funkce nesmí být rotací ovlivňována. Dále to přináší komplikace z hlediska konstrukce válce, kde musí být vytvořeny deformovatelné zóny, na kterých se měří tlak od pasu a rovněž prostory pro umístění vlastních snímačů. Z toho dále vyplývá druhá komplikace spíše elektrotechnického rázu a to nutnost vyvedení elektrických signálů a napájení snímačů z rotujícího válce ven. Umístění snímačů a zároveň vytvoření měřicích míst na válci se řeší různě tvarovanými vývrty pod povrchem válce rovnoběžně s jeho osou. Vyvedení elektrických kontaktů lze provést rotačními konektory, je třeba však dbát na jejich pečlivou ochranu proti nepříznivým vnějším podmínkám.

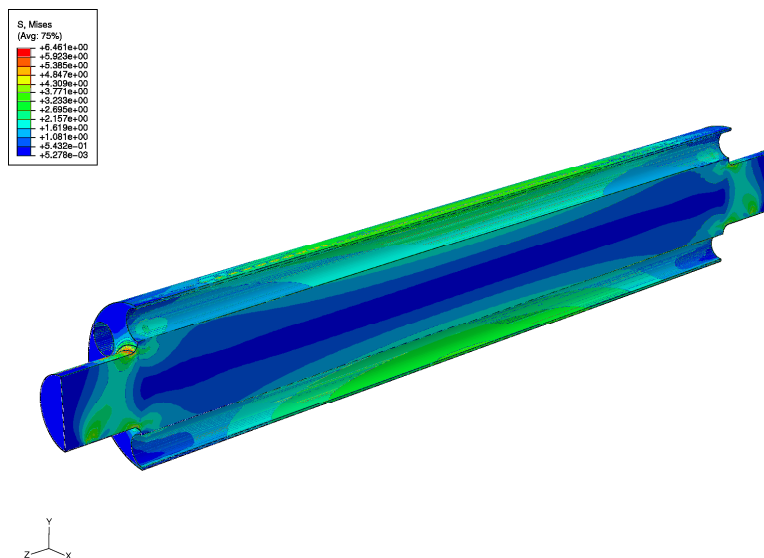

Obr. 2 – Ukázka sestaveného měřiče se sedmi sekcemi

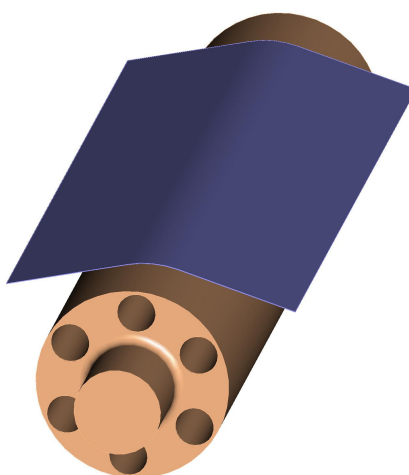

Obr. 3 – Průběhy zatížení pro výpočet spojitého měřicího válce

V rámci vývoje jsme provedli výpočty známého řešení provedení spojitého měřicího válce metodou MKP (výpočty prováděl Doc. Miroslav Španiel z Odboru pružnosti a pevnosti) a navrhli nové řešení válce a jeho osazení snímači.

Obr. 4 – MKP výpočet měřicího válce

Obr. 5 – Měřicí válec s podélnými otvory pro umístění snímačů

Acknowledgement

Projekt byl podpořen grantem MPO v programu TIP „Měřič rozložení tahu válcového kovového pasu“ pod číslem FR-TI1/406.